

# שבעת ימים פרק ראשון יומא

## יא.

### עין משפט גר מצוה

במא א מיי פ"ו מהל' ס"ח  
מנחה ז' :  
ל ב שם ה' ח סגנון עשין  
נג טושי"ע י"ד ס"י רפו  
סעף ב'  
לא ג ג' שם ה' ו'  
טושי"ע שם סעף ג'  
לב ד שם פיה ה' ט  
טושי"ע י"ד ס"י רלא  
סעף ב'  
לג ה ו' שם פ"ו ה' ז'  
טושי"ע י"ד ס"י רפו  
סעף ב' :

### רבינו הגאון

ח"ד בשערין בין שערין  
בתיב בין שערין חצירות  
בתיב שערין מדינות בין  
שערין עיריות ש בהן מצוה  
למקום שגאמר וכתבתם  
על מצוות ביתך ובשערך,  
על כל שער ושער. הני  
אבולי כו. פ"י תקרא א'  
מבואות לחצותי מפני כובד  
הכובי שערך, שערות  
אותם הכובי עליה דירה  
לשומר המבוי ולא משום  
חייב, דתניא בית הכנסת  
שיש בה בית דירה לחזן  
או לשומר בית הכנסת  
חייב במזוזה. ופרקיין  
לעולם כי האי נוטא חייב  
והני אבולי אמאי לא  
עבדי בהו מצוזה ומשום  
סכנה, [אמר ליה] פעמים  
צדק לכבודך ורואין אותו  
הגוי הבורך והטובין  
ואמריין לו יהודי אתה  
ומכשפות אתה עושה ואתו  
לידי סכנה, והיא דשכיב  
שערך ראי להחרוק  
מנהגא ואף על גב דהיא  
מצוה, כדכתיב ויאמר  
שמואל איך אלך ושמע  
שאלו להגוי. ומי בר כהנא  
בית התבן ובית הקבר  
ובית העצים והאוצרות  
שפוטין מן המזוזה מפני  
שהגשמים ינאות בהן,  
ופריש רב כהנא מאי  
האוצרות רוצות ממש,  
ואתמא חייבך, ואקשינן  
לדתניא רפת בקר פטור  
מן המזוזה. ופירקין רב  
יהודה מאי ינאותות  
מתקשות והיב קתני  
ואע"פ שמתקשות בהן  
הגשמים פטורין, ואקשינן  
עליה והתניא אם גשם  
מתקשות בה חייבין.  
אמר ליה רב כהנא לרב  
יהודה מאי אית לך  
למימר מתקשות תניא  
היא, יש תנא שמחייב ויש  
תנא שפטור, לרידי נמי  
דפרישנא ינאותות רוצות  
ממש אבל תם חייבין  
נתיב היא דתניא בית  
המיוחד לכו. רב (הונא)  
[כהנא] מתרץ לטעמיה  
זו הברייא ומפרש בה  
שטר מן המזוזה כסתם  
ירושלמי חייבין. הנה  
תנא ינאו דבסתמא אחר  
מחייב ואחרים פטורין,  
ורב יוסף מתרץ  
לטעמיה, [פטורין] מן  
המזוזה במתקשות ויש  
התנא חייבין במתקשות.  
הנה תנא חייבין במתקשות  
לרבי כהנא רפת וכיורא בה  
בית

כל השנה לפרסם הדבר שהיה נראה לכל כמו דירה חסודה וכן לענין מעשר מימיבא מדרבנן זין צמח זין צמח זין צמח זימות השנה ולא תיקשי דילמא אחי לאפרושי מן הפטור כו' דה"מ אי אמרינן דלא מייביבא אלא צמח צעידנא דלית זה דירה ניהוש דילמא אחי למיטעי כיון דאין דלא מייביבא אלא צמח צעידנא גמורה היא דאורייתא אצל השמא דמחייבא לה אפי' צמח זימות השנה דליתא דירה זה כלל הכל יודעין מדרבנן הוא דמחייב לה ולא אחי למיטעי וְהַתְנִיָא רַפֵּת בְּקַר פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה. תימה לי ליתא

היה אירי כשהגשם רוחלות ומ'ל צרפם בקר אין הגשם רוחלות דדוקא בית הצדק דלעיל דהיינו שעשוי לצדק אצל אין מעמידין זה זהמות בקציעות גשם רוחלות זו אצל רפת צקר משמע שפוטין זו צקר בקציעות והוא מלוכלך בזבל הצדק אין הגשם רוחלות זה. אף על פי שהגשמים מתקשות בהן. אילו מגיה הצרייתא דה"ק מפני שהגשם נאות ומתקשות רק בהן ואינם דרים זה דירה גמורה והא דקאמר לע"פ שהגשם מתקשות פי' לא מצינא אס לא היו אפילו מתקשות דפטורין אלא אף על פי שמתקשות:

**יב' שאני מרבה אף בית שער**  
ובי' משמע דצית שער פטור מן המזוזה ותימה דצדקן הקומץ רבה (מנחות דף ג:) תניא צית שער אכסדרה ומרפסת חייבת במזוזה וכן משמע צפ"ק דסוכה (דף ב:) צית שער חייב במזוזה גזי שמי סוכות של יזריסין זו לפנים מו דפרקין ומיהו חלונה צית שער ומתחייב במזוזה וי"ל דהכל לא תמיחית קאלמר והתם מדרבנן א"נ ג"ל דהכל מייירי צצית שער של אכסדרה וצית שער של מרפסת והא דקתני צית שער אכסדרה פירוש של אכסדרה והאלפסי תיך הים צפתוחין לצית י' :

וְהַתְנִיָא אַחַד שְׁעָרֵי בָתִּים וְרַפֵּת כּו'. לא הוה מצ"ל לשנויי צמתקשות מלד דמפני דצית ממתקשות כיון דמלוכלך הוא וזהמה עומדת זו בקציעות כדפי' לעיל אי נמי כיון דקתני לה צדכי הן דאפי' סתמא חייבת א"כ רפת צקר נמי צפתוחין איירי:

לל השנה לפרסם הדבר שהיה נראה לכל כמו דירה חסודה וכן לענין מעשר מימיבא מדרבנן זין צמח זין צמח זין צמח זימות השנה ולא תיקשי דילמא אחי לאפרושי מן הפטור כו' דה"מ אי אמרינן דלא מייביבא אלא צמח צעידנא דלית זה דירה ניהוש דילמא אחי למיטעי כיון דאין דלא מייביבא אלא צמח צעידנא גמורה היא דאורייתא אצל השמא דמחייבא לה אפי' צמח זימות השנה דליתא דירה זה כלל הכל יודעין מדרבנן הוא דמחייב לה ולא אחי למיטעי וְהַתְנִיָא רַפֵּת בְּקַר פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה. תימה לי ליתא

היה אירי כשהגשם רוחלות ומ'ל צרפם בקר אין הגשם רוחלות דדוקא בית הצדק דלעיל דהיינו שעשוי לצדק אצל אין מעמידין זה זהמות בקציעות גשם רוחלות זו אצל רפת צקר משמע שפוטין זו צקר בקציעות והוא מלוכלך בזבל הצדק אין הגשם רוחלות זה. אף על פי שהגשמים מתקשות בהן. אילו מגיה הצרייתא דה"ק מפני שהגשם נאות ומתקשות רק בהן ואינם דרים זה דירה גמורה והא דקאמר לע"פ שהגשם מתקשות פי' לא מצינא אס לא היו אפילו מתקשות דפטורין אלא אף על פי שמתקשות:

**יב' שאני מרבה אף בית שער**  
ובי' משמע דצית שער פטור מן המזוזה ותימה דצדקן הקומץ רבה (מנחות דף ג:) תניא צית שער אכסדרה ומרפסת חייבת במזוזה וכן משמע צפ"ק דסוכה (דף ב:) צית שער חייב במזוזה גזי שמי סוכות של יזריסין זו לפנים מו דפרקין ומיהו חלונה צית שער ומתחייב במזוזה וי"ל דהכל לא תמיחית קאלמר והתם מדרבנן א"נ ג"ל דהכל מייירי צצית שער של אכסדרה וצית שער של מרפסת והא דקתני צית שער אכסדרה פירוש של אכסדרה והאלפסי תיך הים צפתוחין לצית י' :

וְהַתְנִיָא אַחַד שְׁעָרֵי בָתִּים וְרַפֵּת כּו'. לא הוה מצ"ל לשנויי צמתקשות מלד דמפני דצית ממתקשות כיון דמלוכלך הוא וזהמה עומדת זו בקציעות כדפי' לעיל אי נמי כיון דקתני לה צדכי הן דאפי' סתמא חייבת א"כ רפת צקר נמי צפתוחין איירי:

לל השנה לפרסם הדבר שהיה נראה לכל כמו דירה חסודה וכן לענין מעשר מימיבא מדרבנן זין צמח זין צמח זין צמח זימות השנה ולא תיקשי דילמא אחי לאפרושי מן הפטור כו' דה"מ אי אמרינן דלא מייביבא אלא צמח צעידנא דלית זה דירה ניהוש דילמא אחי למיטעי כיון דאין דלא מייביבא אלא צמח צעידנא גמורה היא דאורייתא אצל השמא דמחייבא לה אפי' צמח זימות השנה דליתא דירה זה כלל הכל יודעין מדרבנן הוא דמחייב לה ולא אחי למיטעי וְהַתְנִיָא רַפֵּת בְּקַר פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה. תימה לי ליתא

היה אירי כשהגשם רוחלות ומ'ל צרפם בקר אין הגשם רוחלות דדוקא בית הצדק דלעיל דהיינו שעשוי לצדק אצל אין מעמידין זה זהמות בקציעות גשם רוחלות זו אצל רפת צקר משמע שפוטין זו צקר בקציעות והוא מלוכלך בזבל הצדק אין הגשם רוחלות זה. אף על פי שהגשמים מתקשות בהן. אילו מגיה הצרייתא דה"ק מפני שהגשם נאות ומתקשות רק בהן ואינם דרים זה דירה גמורה והא דקאמר לע"פ שהגשם מתקשות פי' לא מצינא אס לא היו אפילו מתקשות דפטורין אלא אף על פי שמתקשות:

**יב' שאני מרבה אף בית שער**  
ובי' משמע דצית שער פטור מן המזוזה ותימה דצדקן הקומץ רבה (מנחות דף ג:) תניא צית שער אכסדרה ומרפסת חייבת במזוזה וכן משמע צפ"ק דסוכה (דף ב:) צית שער חייב במזוזה גזי שמי סוכות של יזריסין זו לפנים מו דפרקין ומיהו חלונה צית שער ומתחייב במזוזה וי"ל דהכל לא תמיחית קאלמר והתם מדרבנן א"נ ג"ל דהכל מייירי צצית שער של אכסדרה וצית שער של מרפסת והא דקתני צית שער אכסדרה פירוש של אכסדרה והאלפסי תיך הים צפתוחין לצית י' :

וְהַתְנִיָא אַחַד שְׁעָרֵי בָתִּים וְרַפֵּת כּו'. לא הוה מצ"ל לשנויי צמתקשות מלד דמפני דצית ממתקשות כיון דמלוכלך הוא וזהמה עומדת זו בקציעות כדפי' לעיל אי נמי כיון דקתני לה צדכי הן דאפי' סתמא חייבת א"כ רפת צקר נמי צפתוחין איירי:

א) נביא ג. ושי"ל  
ב) פסחים ח: קדושת לו:  
ג) חולין קמ"א א' וישי  
ד) נב"ל ע"פ פסחים:  
ה) נתיב מוס' סוכה ח:  
ו) ד"ה ותיבה וי' שהשניוה  
ז) ועי' מוס' מנחות ז':  
ח) ד"ה חכמה, ה'.

**תורה אור השלם**  
1. ותבתכם על מחות  
ביתך ובשערך:  
דבר י ט  
2. ויאמר שמואל איך  
אלך ושמוע שאלו והתני'  
3. ויאמר ה' עגלת בקר  
תקח בקרך ואתמך לזבח  
לפני אלהי:  
שמואל א טו ב

### הגהות הגר"א

[א] נמי נקטר נמחק וי"ז  
המים:  
מוסף רש"י  
גזירה לגזירה. ה' ה' דלמירין כבלי הש"ס שאין גזרין גזירה לגזירה, מהאי קרא נפקא ויקרא י' (ו) וסתמא את משמרת, עשו משמרת לומר גזירה למשמרת, למורה, ולא משמרת למשמרת, שלא יעשו גזירה לגזירה (ב"ב צ"ב). א"ך א"ך. למשטל את דתי' ואע"פ שגלושו של מקום היה הכי היה יאל (פסחים ז') ואע"פ דבפליחוהו דמקום ויהו מתקפי מהיקף דקציעה (דע"ז ט"ז):

### תוס' ישנים

ואחד שערין מדינות. ואל"מ אלא ממייב ששום דנכנסין דרכו לבתים, והא פטורין לקמייה צית שער לע"פ שנכנסין דרכו לבית. וי"ל דעדיפ מציט שער לפי שהוה דבר קטן, אצל אלו הוה רב כפתת חליותו הוה גדולס וכנסים דרכס לבתים. אן חייבה דמשמע דמחייב כהו במזוזה ככל עין, ואמאי אס נכנס השער קודם הכניס דהוה ליה הוקף והלכוס שכו. לא נהי עירוב דמדרבנן לא תשיב כדמלת פק עשין פסין [ב], [א] עיר משה מודדין לה משיבמה וישה ממומחה, אחי הוא משה שהוקפה והלכוס וישה ישה ששה והלכוס והוקפה, ואמרינן נמי שיש דמגילה [ג], [ב] כך שיש והלכוס והוקף נידון ככפר כו', ולענין מקרא מגילה איירי התם, ומאי שנת דלא מפליגי לענין מזוזה. ונחמא י"ל דכיון דנכנסין דכין לבתים אין להן, דת"מ ציתן מיקרי שפיר לענין מזוזה. ואל"מ אמאי לא אמרינן נמי דומלת צית כדאמרינן לקמן מה צית העשו לכבוד כו', ה"נ ימא

מה צית שהלכו משמרתין כוכין, כדאמרינן (א) ממתקנה נדה פרק ג' סימן [ג], גזי מעשר דליתא פני הבית. וי"ל שאני הלא דכתיב מי ובשערך. אכל לומר לישן ובשערך משמע שער עיריות ולא מוקשי מדי מיהו דעיריות כהוקף והלכוס יס מהיהא דלא סימן, דהא צניטולמי [פ"א ה"א] אמר טעמא שדך סס נכנסים לבתים. ואוקרא דכובי גופה תיבכי מזוזה. אכל מוקרא גופה לא פירי, כי שמת הוא עומא אינו בית. ויש פסדים דגריסין ויקרא דכובי גופיה מיעב מזוזה. משמע שהוה עומא משכיב בית. ויש רבים נבדקת פרימ"ב ב"ב. פירש קצונטר שאין להטריע שאין מטיח יאמרו יעשו תפירי. ואין נראה דל"כ מה שייך התם מילמיה דר' יהודה דלרבינו. אלא נראה לרבינו דטעמא משום סכנה לוס דיקוח מדי יבא כספר לדי' הסכה כי ההוא משה דלרבינו דהכל מייירי כו' השני הא סתמא נתיב. והיא ואל"מ אמאי חייבין ויש משמעינן מרחץ מרחץ דחיד דס"ד אמינא מרחץ דרכים דנפיש וזהמיה אבל מרחץ דחיד דלא נפיש וזהמיה אימא ליחייב במזוזה קמ"ל ורב יהודה מתרץ לטעמיה הכי קתני ביתך ביתך המיוחד לך פרט לבית התבן ובית הקבר ולבית העצים ולבית האוצרות שפטורין מן המזוזה ויש מחייבין באמת אמרו בהן פטורים מן המזוזה רב כהנא מתרץ לטעמיה ורב יהודה מתרץ לטעמיה רב כהנא מתרץ לטעמיה ביתך ביתך המיוחד לך פרט לבית התבן ולבית הקבר ולבית העצים ולבית האוצרות שפטורים מן המזוזה ויש שמחייבין בסתם ויש שמחייבין בסתם באמת אמרו בית הכסא ובית הבורסקי ובית המרחץ ובית הטבילה ויש שמחייבין בסתם באמת אמרו בית הכסא ובית הבורסקי ובית המרחץ ובית הטבילה וע"פ שהגשמים מתקשות בהן פטורין מן המזוזה משום דנפיש וזהמיה ולרב יהודה סתמא דברי הכל פטור והתניא בשערך אחד שערין בתים אחד שערין חצירות ואחד שערין מדינות ואחד שערין עיריות ורפת ולולין ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן חייבין במזוזה יכול שאני מרבה אף בית

אם עשירות בפורים ובית המרחץ פטורין, הא סתמא יש תנא שמחייב במזוזה, ולרב יהודה יש תנא שמחייב מפני שמתקשות בהן כמו בית דירה, אבל בסתם פטורין, ויש תנא שאמר אע"פ שמתקשות בהן פטורין, וכל שכן סתם ליבירי הכל (סתם) פטורין. והתניא אחד שערין חצירות ושערי חצירות ושערי עיריות ורפת ולולין ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן חייבין במזוזה, ועליה הובאת דבר יהודה תיובתא.

ב) עשירות בפורים ובית המרחץ פטורין, הא סתמא יש תנא שמחייב במזוזה, ולרב יהודה יש תנא שמחייב מפני שמתקשות בהן כמו בית דירה, אבל בסתם פטורין, ויש תנא שאמר אע"פ שמתקשות בהן פטורין, וכל שכן סתם ליבירי הכל (סתם) פטורין. והתניא אחד שערין חצירות ושערי חצירות ושערי עיריות ורפת ולולין ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן חייבין במזוזה, ועליה הובאת דבר יהודה תיובתא.

א) מה שאלו מוחב אכל מוחב הוא מהפק הפועלים דף פח דברי ר' יעין ש"י (המגיה דד"ו). אכן הכוונה היא לק' מ, זו שם כמו שאין כוונה בד"ה, ופ"ו ג'ל כפיס בפקר יואל דופן.